

Plenum

Torsdag 3.12.2020 kl. 16.00—22.05

2.3. Muntlig fråga om riktlinjerna i statsbudgeten för nästa år (Elina Lepomäki saml)

Muntligt spörsmål MFT 171/2020 rd

Muntlig frågestund

Talman Anu Vehviläinen: Vi går över till nästa fråga. — Ledamot Lepomäki.

Debatt

16.29 **Elina Lepomäki kok:** Arvoisa puhemies! Viime viikkojen heikosta tautitilanteesta huolimatta valoa alkaa näkyä tunnelin päässä ja koronan päätepiste hämmöttää. Rokote saattaa olla tulossa jo ensi vuoden alussa. Meillä olisi edessämme iloinen 20-luku, mutta valitettavasti Suomen pulmat näyttävät olevan vasta alkamassa, ja tekojen aika olisi nyt.

Kokoomus esitteli tällä viikolla uudistusohjelman, Toivon polun, joka toisi maahan 120 000 uutta työpaikkaa, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] tekisi yrittäjyyden ja investoinnit jälleen kannattaviksi, parantaisi arjen ostovoimaa, pienentäisi kestävyysvajetta 4 miljardilla, toisi terapiatakuun, satsaisi osaamiseen ja ennen muuta loisi toivoa Suomelle. Arvoisa pääministeri, kelpaako teille Toivon polku? [Vasemmalta: Se on epätoivon polku!]

16.31 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla keskustelimme eduskunnassa oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjeteista, ja mielestäni on arvokasta, kuten tuolloin jo keskustelussa totesin, se, että oppositiopuolueilla on mahdollisuus esitellä oma vaihtoehtonsa hallituksen politiikalle ja siitä käydään salissa yhteinen keskustelu. Hallitus on tuonut eduskuntaan budjettiesityksen ensi vuodelle, ja tämä on se budjettiesitys, jonka takana hallitus seisoo. Toki varmasti me kaikki haluamme nähdä niitä valon ja toivon pilkahduksia tulevaisuudessa, mutta itse kyllä katson, että hallituksen budjettiesitys verrattuna oppositiopuolueiden ehdotuksiin on se toivon polku, millä meidän pitää edetä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tästä teemasta puheenvuoron ja esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.31 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kasvua ja ihmiset mahdollisuuksia. Korona-aikana vaihtoehdot ovat olleet vähissä, mutta ihmisille olisi pian avattava uusi, valoisa horisontti.

Suomalaisten kotitalouksien ostovoima on heikentynyt vuosi vuodelta, ja arjen kustannukset ovat korkeimmat koko euroalueella. Toivon polku laskee työn ja yrittämisen vero-

Punkt i protokollet PR 157/2020 rd

tusta, se laajentaa kotitalousvähennystä ja laskee Suomen huippukorkeaa kokonaisveroastetta. Se mahdollistaisi sujuvamman arjen ja toisi maahan toimeliaisuutta. Lapsiperheelle jäisi vuodessa tonni enemmän käteen. Mitä jos paisuttaisimme julkisen velan sijaan ihmisten kukkaroita?

Arvoisa pääministeri, toverinne Ruotsissa laskevat veroja. Miksei se toimisi Suomessa? Miksi te nostatte veroja?

16.32 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti valtiovarainministeri Vanhanen, joka on budjetin eduskuntaan esitellyt hallituksen puolesta, voi täydentää tätä vastausta, mutta meidän keskeinen tehtävämme ensi vuonna edelleenkin on tietenkin turvata kaikkien ihmisten hyvinvointi ja terveydenhuollon kantokyky vastata kaikkiin koronakriisistä aiheutuviin kustannuksiin. Tähän hallituksen budjettiesityksessä on varattu rahaa, ja tämä eduskunnassa käsitellään kokonaisuudessaan. Eli kyllä se meidän keskeinen tehtävämme vielä ensi vuonna on tästä kriisistä selvitä ja sen lisäksi tehdä sellaisia elvyttäviä toimia, jotka tuovat Suomeen uusia investointeja, uusia työpaikkoja, niitä toivon näkymiä, joista meillä on yhteinen näkymä. Uskon, että me kaikki tässä salissa haluamme niitä toivon näkymiä ja niitä valoisamman ajan näkymiä.

On totta, että esimerkiksi tämä rokoteutinen, joka on nyt saatu, on erinomaisen hyvää asia. Hallitus on käsitellyt tällä viikolla, eilen, neuvotteluissaan Suomen rokotestrategiaa, ja toivomme tietenkin, että mahdollisimman pikaisesti [Puhemies koputtaa] saamme myyntiluvan rokotteille, niin että pääsemme Suomessa rokottamaan [Puhemies koputtaa] ja pääsisimme tästä koronakurimuksesta eroon.

16.34 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt ei suoraan pääministeri vastannut itse kysymykseen. Siis koronapolitiikka on yksi osa, ja toinen on se, millä Suomi nousee tästä talouskriisistä. Nyt jos katsotaan aiempien vuosikymmenten kriisejä, niin nimenomaan keskeistä on myös tehdä kriisissä toimenpiteitä, joilla Suomi ei jää näivettymisen kierteeseen vaan myös nousee sieltä kriisin pohjalta. Tästä on kyse.

Nyt kokoomus on esittänyt osittain veromalleja ja osittain työllisyyskeinoja. Ja nyt kysymys kuuluu pääministerille: nyt kun hallituksessa on selvästi vain muutama ministeri, jotka suhtautuvat positiivisesti näihin uusiin työllisyyskeinoihin, ja loput ministereistä etsivät keinoja, joilla voi estää näitä työllisyyskeinoja, niin voitteko te nyt eduskunnalle sanoa, kun puolitoista vuotta on istunut tämä hallitus, Rinteen—Marinin hallitus, tuleeko niitä työllisyyskeinoja? Kokoomus on esittänyt ne keinot. Teidän pitäisi niitä tehdä, jotta Suomi pääsisi kasvuun.

Viime kädessä [Puhemies koputtaa] tässä on kyse perimmäisestä asiasta: hyvinvointi syntyy työstä eikä velkarahasta.

16.35 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on koko kautensa ajan tehnyt työllisyystoimia, [Juhana Vartiainen: Väärän merkkisiä!] ja viimeisimmältä osin budjettiriihessä esittelimme työllisyystoimet yli 30 000:n työllisen osalta. Osa tästä kokonaisuudesta annettiin vielä työmarkkinajärjestöjen arvioitavaksi, ja toivomme tietenkin, että työmarkkinajärjestöiltä olisimme saaneet ratkaisun yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen ja työntekijöiden turvan parantamiseen. He tekivät tärkeää työtä, mutta valitettavasti ratkaisuesitystä emme saaneet, ja sen vuoksi hallitus tulee tekemään nämä

Punkt i protokollet PR 157/2020 rd

päätökset vielä tämän vuoden puolella. Aivan yhtä lailla tulemme jatkamaan työllisyystoimien tekemistä myös ensi vuoden osalta, niin kehysriihessä kuin siitakin eteenpäin, ja hallitus on sitoutunut siihen, että tällä hallituskaudella 80 000:n työllisen osalta päätökset tehdään.

Nämä vaikutukset tulevat näkyviin tällä vuosikymmenellä. Koronakriisin keskellä on ymmärrettävää, että tämä yleinen taloudellinen tilanne on iso haaste meille kaikille, ja sen vuoksi meidän pitää tehdä [Puhemies koputtaa] niitä elvyttäviä toimia, jotta työllisyys myös tässä ajassa paranee. [Välihuuto]

16.36 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että hallituksen aika on ymmärrettävästi mennyt koronan akuuttiin hoitoon. Toisaalta tiedämme jo, että korona tulee todennäköisesti häviämään tämän vuoden aikana. Siksi olenkin hieman huolissani, että hallitukselta puuttuu koronan jälkeinen exit-strategia. Tämän ovat myös monet asiantuntijat todenneet.

Kokoomus on toden totta tuonut tällä viikolla oman vaihtoehtonsa eduskuntaan arvioitavaksi. Varsinkin työllisyys- ja velkaantumisasasteet ovat siinä toista luokkaa kuin hallituksen budjetissa. Me kaikki täällä salissa haluamme turvata hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuuden. Tällä nykyisellä hallituksen politiikalla me emme sitä pelasta. Teillä pitäisi olla jo näkymä, millä toimin saisimme esimerkiksi työllisyysasteemme muiden pohjoismaiden tasolle 80 prosentin suuntaan. Milloin teiltä tulee tällainen näkymä paremmasta Suomesta?

16.37 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on työskennellyt heti alkumetreistä lähtien työllisyysasteen nostamiseksi. Tavoite oli yhdessä sovittu 75 prosenttia, mutta sitten tuli korona, joka esti tämän aikajänteen toteuttamisen, mikä oli suunniteltu. Koronan myötä me näemme myös, että työttömyys on nousut, lomautukset ovat kasvaneet, ja tässä tilanteessa meidän pitää osata myös toimia oikealla tavalla. Hallitus ei ole luopunut niistä toimenpiteistä ja tavoitteista, jotka alussa luotiin.

Me olemme nostamassa työllisyyspalvelut pohjoismaiselle tasolle. Me haluamme päästä juuri siihen, mistä puhuitte, arvoisa edustaja Häkkänen, päästä pohjoismaiselle tasolle. Se edellyttää työllisyyspalveluiden voimakasta vahvistamista, ja siihen budjetissa on nyt suunnattu resurssit, ja me tulemme tekemään sen. Me haluamme käydä käsiksi siihen, että ihmiset saavat kunnollista palvelua alusta lähtien, tiivistää palvelupolkua, [Puhemies koputtaa] me haluamme osatyökykyiset työhön, luomme siihen oman mallin. [Puhemies koputtaa] Käytämme siinäkin Ruotsin mallia. Meillä on lukuisa joukko toimenpiteitä, [Puhemies: Aika!] joilla tulemme tähän tavoitteeseen pääsemään.

16.38 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministeri Haatainen puhui näistä alkumetreistä. Minä muistan ne alkumetrit oikein hyvin. Silloin työllisyyskysymykset dumpattiin kolmikantatyöryhmille, joista ei sitten pitkään aikaan kuulunut yhtään mitään. Sitten alkoi tämä epidemia, jolloin saattoikin alkaa puhua muista asioista.

Täällä on käsitelty tällä viikolla budjetteja, vaihtoehtobudjetteja ja niiden realismia. No, oppositiopuolueilla ei ole virkamiehiä, mutta kun keskeinen kysymys nyt on kuitenkin se, miten tästä kriisistä tullaan ulos, ja ennusteet näyttävät, että Suomi tulee tästä ulos valtavalla alijäämällä, toisin kuin muut Pohjoismaat, niin eikö meillä pitäisi olla edes realisti-

Punkt i protokollet PR 157/2020 rd

nen tiekartta? Minun mielestäni, arvoisa valtiovarainministeri Vanhanen, se julkisen talouden tiekartta, jota valtioneuvoston kautta tarjoatte, on lähinnä naurettava. Siellä saadaan miljardeja digitalisaation taikaseinästä ja palkkamaltin taikaseinästä ja yleisestä kilpailukyvyn ylläpitämisestä. [Puhemies koputtaa] Eikö nyt olisi aika esittää jotain realistista? [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

16.40 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkinen talous kuitenkin muodostuu niistä palveluista, joita me tuotamme. Niiden tuottamisen hintaan, kustannuksiin vaikuttaa se, millä tavalla käytämme muun muassa digitaalisuutta tai millä tavalla käytämme valtion, kuntien 50 000—60 000 kiinteistöä ja millä tavalla kilpailutamme hankintoja. Tällä kaikella on vaikutusta siihen, teemmekö sen säästeliäästi vai kuluuko rahaa.

Tämän epidemian jälkeen suurella joukolla yrityksiä kassat ovat tyhjiä. Ne ovat käyttäneet omia varojaan pitääkseen yllä työllisyyttä. Millä tavalla me pääsemme kasvuun uudelleen liikkeelle — sen takia hallitus on valmistelemassa Suomen kestävänsä kasvun ohjelmaa, elpymiskokonaisuutta, jolla laitetaan investoinnit liikkeelle ja luodaan rohkeutta siihen, että Suomeen kannattaa investoida, täällä pitää investoida. Meidän ei pidä tyytyä ennustelaitosten [Puhemies koputtaa] ensi vuodelle ja seuraavalle vuodelle ennustamaan hyviin matalaan ja vaatimattomaan kasvuun. [Juhana Vartiainen välihuuto]

16.41 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että Suomi nyt velkaantuu välttämättömien korona- ja suhdannemenojen tukiratkaisujen takia, ja sitä suuremmalla syyllä kaikesta hukasta ja turhasta pitää päästä eroon. Ne muodostavat kasvun jarrun jatkossa. Kaikki tarpeeton lisävelkaantuminen täytyy estää. Julkisen talouden järkevöittäminen on pandemian rajoittamisen ohella ylivoimaisesti parasta suhdannetta ja työllisyyspolitiikkaa. Te kaikki tiedätte sen. Aiotteko te, arvons hallitus, arvons ministeri Vanhanen, ryhtyä tasapainottamaan julkista taloutta, vai jatkatteko te sen paisuttamista suurten, turhien ja tuottamattomien toimien seurauksena? Vai haluatteko te lisää laatua? Eli lisää määrää vai lisää laatua?

16.42 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laatua on parannettava. Laatua ja tuottavuutta on parannettava. Se on se peruskeino siihen, että käytettävissä olevat rahat riittävät niihin, voisi sanoa, kasvaviin tarpeisiin, joita julkisella palveluntuotannolla on, koska meillä väestö samalla ikääntyy. Mutta ehkä tämän tasapainottamisen helppoudesta tai vaikeudesta jonkinlaisen esimerkin antaa se vaihtoehtobudjetti, jonka, perussuomalaiset, juuri eilen esittelitte eduskunnalle. Ensi vuoden osalta se ero alijäämän suhteen hallituksen esitykseen oli 70 miljoonaa euroa. Yli 11 miljardin euron tasossa 70 miljoonaa euroa — se kertoo siitä, että teillä on mittakaava oikeastaan tismalleen sama kuin hallituksella.

16.43 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kokouksen Toivon polussa me esitämme ensi vuodelle keinot, joilla Suomen taloutta ohjataan parempaan suuntaan peräti miljardin verran paremmin kuin teidän keinoillanne. Pitkällä tähtäimellä tämä on 4 miljardin euron verran plussalla verrattuna hallituksen suunnitelmiin. Kysymykseni kuuluu: miksi te ette nyt tee näitä esityksiä, kun budjetin aika on ja niitä pitäisi tehdä? Me luomme 120 000 uutta työpaikkaa, tulee kotitalousvähennys, paikal-

Punkt i protokollet PR 157/2020 rd

lista sopimista ja niin edelleen. Me pystymme oppositiossa tällä pienellä porukalla tekemään budjetin, joka on Suomen kannalta hyvä. Siellä on positiivisia avauksia kaikille. On pakko kysyä: mitä se teidän historiallisen suuri erityisavustaja- ja avustajaporukkanne tekee, kun te ette saa aikaan yhtään kunnon ehdotuksia tänne meidän arvioitavaksemme?

16.44 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä kysymystä ei ollut oikein kenellekään kohdistettu. Hallitus on tehnyt esityksiä, hallitus on luvannut tehdä seuraavat työllisyyspäätökset tämän joulukuun aikana, ja eduskunta pääsee varmasti niitä talven aikana käsittelemään. Hallituksen ensi vuoden budjettiesitys on juuri parhaillaan eduskunnassa viimeistelyvaiheessa, ja se luo, voisi sanoa, koko taloudellisen kehikon ja myös taloudellisen turvallisuuden kansalaisille ensi vuoden ajaksi.

Aikaisemmin kysyttiin, miksi me emme alenna veroja. Meillä on se perusanalyysi tällä hetkellä se, että esimerkiksi ihmisten, kotitalouksien kulutuskäyttäytymiseen kaikkein eniten tällä hetkellä vaikuttaa se, minkälaiseksi turvallisuudentunne tunnetaan. Ja me olemme huolehtineet tämän vuoden ajan ja huolehdimme ensi vuoden ajan siitä, että näissä kriisin olosuhteissa ihmiset voisivat mahdollisimman hyvin jatkaa normaalielämäänsä. Se luo perustan myös sille, että tämän kriisin jälkeen sitten olisimme kaikki valmiita yhdessä ottamaan vauhtia eteenpäin.

16.45 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä on kuunnellut kokoomuksen puheenvuoroja tästä heidän vaihtoehdostaan, niin tulee semmoinen tunne, että kokoomus on onnistunut tekemään vaihtoehdon, jossa kaikki voittavat ja kukaan ei häviä. [Kokoomuksen ryhmästä: Kyllä!]

Puhemies! Tarkastelin hiukan tarkemmin tätä kokoomuksen vaihtoehtoa, ja kävi ilmi, että kyllä tässä nyt vähän jotain jätetään kertomatta. Sain tietopalvelulta arvion, jossa kerrotaan, että itse asiassa tässä on aika paljon häviäjiä ja heitä, joille tämä polku on kyllä aika kivinen, esimerkiksi opiskelijat, jotka nyt eivät ole kovin suurituloisia — opiskelijakotitaloudet ovat reilusti häviämässä tässä, jopa parisataa euroa — ja pitkäaikaistyöttömät. Ja toden totta, sitten kun katsotaan, miten tämä kohdistuu eri väestöryhmiin, suurimmat voittajat ovat kaikkein hyvätuloisimmat ja suurimmat häviäjät ovat kaikkein pienituloisimmat. Eli siellä on isot leikkaukset asumistukeen, toimeentulotukeen, työttömyysturvaan, työttömien eläkekertymään.

Arvoisa puhemies! Korona on osoittanut, että kun kansakunta [Puhemies koputtaa] pysyy yhtenä, niin se on vahva. Aikooko hallitus jatkaa tällä tiellä?

16.46 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen punainen lanka koko kriisin ajan on ollut se, että me haluamme pitää ihmisistä huolta, perheistä huolta, yritysten toimintaedellytyksistä huolta. Kuntien tilanteesta kannamme myös huolta ja sen vuoksi olemme esimerkiksi niin alueille, kunnille, yrityksille kuin myös ihmisille tehneet tukitoimia, jotta yhdessä voisimme tästä kriisistä selvitä. Esimerkiksi nämä kunnille suunnatut tuet, mitä olemme kasvattaneet hyvinkin mittavasti, ovat juuri sen vuoksi, että voisimme turvata ihmisten peruspalvelut, koulutuksen järjestämisen ja kantaa huolta tällaisessa kriisitilanteessa siitä, että aivan kaikki pärjäävät.

Hallituksen politiikka ei lähde siitä, että otamme pienituloisilta ja annamme suurituloisille, vaan kyllä se peruslinja on se, että meidän kaikkien pitää yhteiskunnassa yhdessä pär-

Punkt i protokollet PR 157/2020 rd

jätä, ja tämän kantavan ajatuksen varaan myös ensi vuoden talousarvioesityksemme on laadittu.